

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za inozemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 11.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaia vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, sreda 24. januarja 1940

Cena posamezni številki din 1'50

Tudi nam je potreben gospodarski svet

Na konferenci hrvatskih gospodarskih zbornic v Zagrebu je bil sprejet predlog o ustanovitvi hrvatskega gospodarskega sveta. Predlog je tudi bil predložen hrvatskemu političnemu vodstvu in računati je treba s tem, da bo tudi izveden.

Z ustanovitvijo hrvatskega gospodarskega sveta nastaja tudi za nas potreba po ustanovitvi podobnega sveta, ne iz kakšnih konkurenčnih razlogov, temveč zato, ker mora naše gospodarstvo zastajati, če ni enako dobro organizirano kakor so organizirana gospodarstva v naši sosesčini. Podjetja v banovini Hrvatski bodo uživala posebno še po ustanovitvi hrvatskega gospodarskega sveta vso podporo hrvatske banovine in tudi naša podjetja potrebujejo enako podporo.

Zlasti pa je evidentna potreba ustanovitve gospodarskega sveta za naše gospodarstvo v času, ko se notranje preureja naša država. Zagrebška podružnica Nar. banke je že dobila pravico, da sama izdaja uvozna dovoljenja za celo vrsto predmetov. Ta pravica se bo nedvomno še razširila. Tudi podružnica Narodne banke v Ljubljani bi morala dobiti enako pravico. Vsi vemo, s kakšno težavo so se dobila uvozna dovoljenja dosedaj in kako silno je trpela zaradi tega naša uvozna trgovina. Pa tudi brez ozira na vse te težkoče je vendar jasno, da je položaj našega uvoznika čisto drugačen, če more dobiti uvožno dovoljenje že v Ljubljani, kakor pa če mora za dovoljenje šele prositi v Beograd. Tudi če bi bila ekspeditivnost Beograda na višku, bi bil ljubljanski uvoznik na slabšem, če bi moral prositi za uvožno dovoljenje v Beograd, dočim bi dobila srbski in hrvatski uvoznik dovoljenje že v svojem mestu.

Zagreb dobi nadalje podružnico Zavoda za pospeševanje zun. trgovine in je zastopan v Prizadu, da bo tudi položaj hrvatskega izvoznika znatno olajšan. Podobne olajšave potrebuje tudi slovenski izvoznik. Za se mora delati na to, da vse te pridobitve dobi tudi Ljubljana.

Če se ustanovi samostojna slovenska banovina, bo njena davčna in finančna moč znatno povečana in bo zato tudi znatno več denarja za investicije. Te investicije pa morajo biti dobro premisljene, da bodo rentabilne in da bodo povečale gospodarsko moč Slovenije. Ne potrebujemo investicij, ki bi pomenile le zazidavo denarja v mrtve stavbe, temveč pri naši kapitalni revščini je tem bolj potrebno, da ustvari vsaka investicija tudi nove možnosti zaslužka. Moramo računati tudi s tem, da bomo morali po preureditvi države za celo vrsto ljudi poskrbeti nove namestitve. Jasno je, da bo mogoče le neznamen del teh ljudi namestiti v javnih službah, ker je pri nas itak že birokratizacija premočno razvita.

Notranja preureditev države nas postavlja pred celo vrsto vprašanj, ki se morejo pravilno rešiti le s skupnim in preudarnim delom vseh ljudi, ki ta vprašanja poznajo. Zato je ustanovitev gospodarskega sveta nujno potrebna. Ne zato, da bi dobili še eno ustanovo, temveč zato, da se omogoči vsem sodelovanje, ker danes

to sodelovanje zaradi naših političnih razmer ni mogoče.

Gospodarski svet nam je potreben tudi zato, ker je verjetno, da bodo volitve čisto prevzele vse naše javno življenje. Iz perspektive volivnega boja pa se gospodarska vprašanja rešujejo navadno zelo slabo. Še večja nevarnost pa je, da se na ta vprašanja popolnoma pozabi in da ostanejo popolnoma nerešena.

Če pride do ustanovitve gospodarskega sveta, potem smemo

upati tudi to, da bo pri čisto stvarnem razpravljanju o praktičnih vprašanjih našega gospodarskega življenja prišlo tudi do složenega dela, ki bo ugodno vplivalo na vse naše delo. Morda se le posreči, da pri vsej intenzivnosti političnih nasprotstev pride vendarle do slovenske skupnosti vsaj v vprašanjih, ki se tičejo nas vseh. In gospodarska vprašanja so takšna vprašanja, ker vsi bomo slabše živeli, če ne bomo teh vprašanj rešili dobro. Samo od rešitve na-

ših gospodarskih vprašanj pa je tudi odvisno, če bomo mogli preskrbeti z delom ves naš naraščaj, da ta ne bo prisiljen odhajati v tujino.

Ze ti razlogi dovolj prepričujejo govore o nujni potrebi ustanovitve slovenskega gospodarskega sveta, ne glede na to, da nas organiziranje gospodarstva v drugih banovinah k temu naravnost sili. Zato pa tudi ne zapravljajmo časa z odlaganjem ustanovitve slovenskega gospodarskega sveta.

Nova davčna reforma povečuje čez mero davčno breme

»Privredni pregled« je objavil v zadnji številki uvodnik, iz katerega posnemamo:

Nove fiskalne uredbe, zlasti pa uredba o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih so povzročile živo gibanje med vsemi gospodarskimi ljudmi. Zlasti se, ko so se te določbe podrobneje proučile ter spoznale vse njihove težke določbe za gospodarsko življenje in za poslovni svet. Čim bolj so se te določbe proučevale, tem bolj se je moralo konstatirati, da so nevzdržne.

Ta nevzdržnost določb uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih ne izvira samo iz višine uvedenih bremen, temveč tudi iz načina določevanja davčnih osnov, iz kazenskega postopka ter tehničnega dela davčnih zavezancev in davčnih oblasti.

Ze v prejšnji številki našega lista smo pokazali tendence določb nove uredbe glede pridobitve ter navedli činjenice, ki dokazujejo nevzdržnost teh določb s stališča racionalne gospodarske politike, tehničnega izvajanja teh določb, s stališča pravične razdelitve fiskalnih bremen, pa tudi samih interesov državnih financ, katerih cilj mora biti, ne da v enem letu poberemo in do korenine izvlečemo vse, kar se s surovo potezo more izvleči, temveč da se zagotovi stalnost dohodkov.

Na konferenci v Ljubljani se je pokazalo na vse slabe strani nove uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih ter zahtevalo, da se ta umakne, fiskus pa napoti na ono stran iskanja vira dohodkov, kjer so ti viri in kjer se morejo tudi črpati.

Činitelji, ki so izdelovali uredbo, skušajo izdane določbe opravičiti s podobnimi določbami v davčnih zakonodajah nekaterih drugih držav. Tako navajajo, da je v Angliji pridobitna povečana za 27%, nadalje, da so bili uvedeni vojni davki, da je v Franciji zvišan izredni davek za 5% ter uveden davek na vojne dobičke, ki je razširjen na vse trgovce in industrijalce in od katerega dobiva država 25% od viška dohodkov, ki presega 4% zaslužka od prometa, 50% pa, če se ta zaslužek od prometa giblje med 4 in 6% in 100%, če znaša ta zaslužek več ko 10%. Država jemlje 25%, 50, 75 in 100% nad odstotno določenim zaslužkom od prometa. Če je na primer neko podjetje imelo pet milijonov din prometa ter zaslužilo 200.000 din (4%), bo od tega zaslužka plačalo ustrezajočo pridobitno, ki se poveča za 5%, ker pa znaša dobiček samo 4% od prometa, ne plača davka na vojne dobičke. Če pa isti podjetnik zasluži 800.000 din, mu vzame država poleg pridobitne od viška zaslužka 50% (t. j. od 50.000

dinarjev). Če pa znaša zaslužek 600.000 din ali več, mu vzame država ves zaslužek nad 10% zaslužka od prometa. Francija je hotela s tem omejiti dobičke, ki izvirajo od fluktuacije cen, povzročene od vojnih razmer, ker morejo v vojnem času iti zaslužki le previsoko. Davčni zavezanec v Franciji, ki bi pri prometu 5 milijonov zaslužil 600.000 din, bi plačal pridobitno samo okoli 140.000 din in poleg tega še 100.000 din, ker je njegov zaslužek večji ko 10% od prometa. Skupno bi znašali davki na zaslužek okoli 40%.

Ta primer nove davčne obremenitve v Franciji dokazuje, kako se tam vodi pametna fiskalna politika ter z njo pospešuje tudi v vojni gospodarsko delo. Pri nas bi moral delniška družba od istega zaslužka plačati okoli 60%. Na konferenci pridobitnikov v Skoplju je bilo navedeno, da bi po naši uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih morala družba, ki bi zaslužila prvo leto 800.000 din, plačati za davke 600.000 din. Na zaslužek od 10%, ki bi ga družba izkazala, bi dobili delničarji dejansko 2%, država pa 8%.

Ravno primeri v drugih državah dokazujejo, da je pri nas uvedena strožja in težja obremenitev ter da se ni oziralo na gospodarske momente ter da se niso upoštevala zdrava načela davčne politike.

V bogatih državah, kakor so to Anglija, Francija, Nizozemska in Belgija, ne bi bilo to breme težko in usodno za državljane teh držav niti tedaj, če bi te države v primeru stiske zahtevale od svojih državljanov ne samo to, kar gospodarstvo zasluži, temveč tudi del njihovega premoženja. V teh državah se je od nekdaj delalo in zaslužilo, poleg tega pa razpolagajo te države s kolonialnim bogastvom ter velikanskimi kapitali, ki so naloženi v tujini. Državljeni teh držav bi mogli dajati skozi nekaj let vse svoje zaslužke, a se to breme po vojni v mirnodobnem gospodarstvu ne bi posebno občutilo niti ne bi imelo kakšnih slabih posledic za nadaljevanje gospodarskega življenja.

Navzlic temu pa, da vedo Anglija, Francija in Belgija, da so dohodki njihovih gospodarskih podjetij veliki in da razpolagajo ta z velikimi kapitali, se vendar izogibajo znatnejši obremenitvi gospodarstva in skušajo ohraniti podjetja nedotaknjena. Zato so pri obdačevanju umerjene, za kritje svojih izrednih izdatkov pa raje uporabljajo posojila ter iščejo dohodke iz drugih virov. V Angliji je vse polno primerov, da pošiljajo posamezniki velikanske vsote državnim blagajni za kritje vojnih potreb, ker se zavedajo, da jih ni hotela

država obdačiti v tej meri, kakor so sami presodili, da bi mogli plačati davkov. Država pa tega ni hotela storiti, ker se boji, da bi pri tej priliki zadela ono gospodarstvo, ki bi se s previsokimi davščinami oslabilo.

Kaj naj rečemo za nas, za naše gospodarstvo, ki se nahaja šele v prvem stadiju razvoja in katero more en sam močnejši veter vreti na tla? Kaj bi bilo od našega gospodarstva, kakšne bi bile posledice za državne finance, če bi ostala ta obremenitev, če bi se uvedel novi sistem določevanja davčne osnove in kazenski postopek, kakor sta predvidena z uredbo?

Minimalne zahteve gospodarskih ljudi

»Jugoslovenski Kurir« navaja kot minimalne zahteve pridobitnikov glede pridobitne in družbenega davka naslednje:

1. Izvedejo naj se najpotrebnejše korekture uredbe glede vodenja knjig, da ne bi bili v tem pogledu izpostavljeni gospodarsko najšibkejši davčni zavezanci nepremostljivim težkočam.

2. Izdane novele naj se dopolnijo v tem smislu, da se določi, da davčne doklade ne smejo znašati več ko polovico (50%) davčne osnove. (Davčna osnova je dobiček podjetja, povečan s pribitnimi postavkami oziroma z izdatki, ki jih davčna oblast ne priznava kot odbitne.)

3. Izredni davki (posebni prispevek, dopolnilni davek itd.) naj se ravno zato, ker so izredni, priznavajo kot režija podjetja, ker dejansko niso neposredni davki, kadar se ne priznavajo kot režija.

4. Tudi redni davki naj se izjemoma priznajo kot odbitna postavka, v kolikor so pravočasno in redno plačani v letu, na katero se nanašajo ter davčni zavezanec nima davčnih zaostankov. To bi bila premija rednim plačnikom davkov po vzoru tujih zakonodaj in v nasprotju z našo prakso prejšnjih let, ko so neplačniki davkov dobili dejansko premijo v obliki oprostitve od davčnih dolgov.

5. Z ozirom na to, da pri nas ni osebnega, temveč le realno obdačevanje ter zaradi enakosti pred zakonom, je potrebno, da se od vsakega dohodka plača poseben prispevek za narodno obrambo samo enkrat. Če država apelira na vse državljane, da žrtvujejo, zakaj bi se pri družbenem davku plačeval ta prispevek dvakrat.

6. Izredni izdatki zaradi spremenljivih razmer naj se priznajo

Seja glavnega odbora Zveze trgovskih združenj

za dravsko banovino bo v petek dne 26. januarja 1940. ob 10. uri dopoldne v Mariboru v dvorani Združenja trgovcev za Maribor-mesto, Jurčičeva 8/1.

Dnevni red:

1. Poročilo predsedništva.
2. Razprava o novih davčnih zakonih.
3. Razprava o minimalnih plačah za trgovske pomočnike.
4. Slučajnosti.

Zveza trgovskih združenj dravske banovine v Ljubljani.

Predsednik:

Stane Vidmar s. r.

Tajnik:

Dr. Ivko Pustišek s. r.

Ta posledica bi bila, da bi se gospodarstvo v zelo kratkem času izčrpalo ter se fisk v bodoče nanj ne bi mogel opirati. Posledice ohromljenega in oslabiljenega gospodarstva bi se zelo hitro pokazale ne samo v državnih financah, temveč tudi v vsem narodnem življenju.

Nadejamo se zato, da bodo pristojni činitelji uvideli neopravičenost odrejenih fiskalnih bremen, ki so jih sedaj naložili gospodarstvu ter da bodo postopali po nasvetih, ki so izraženi v resoluciji konference gospodarskih zbornic v Ljubljani.

kot režija, čeprav niso dogovorjeni, ker so posledica višje sile. To zlasti velja za zvišane plače, za draginske doklade, za prispevke socialno humanitarnim ustanovam, ker so vsi ti prispevki posledica sedanjih razmer.

7. Kazenski predpisi naj se prestilizirajo, da bi se onemogočila subjektivna preganjanja ter onemogočile nejasnosti v zakonu. Tako na primer predvideva novela, da mora davčni zavezanec dokazovati negativne činjenice, dočim zakon in pravna logika ne dopuščata, da se nekaj dokazuje, kar ni bilo, temveč se more dokazovati samo to, kar je bilo.

Kakor se vidi, te minimalne zahteve gospodarskih ljudi nikakor niso pretirane ter se more reči, da gospodarski ljudje upoštevajo sedanje izredne razmere in zaradi teh nastale potrebe. Kadar pridobitniki zahtevajo, da se poleg minimalnega davka (t. j. davka, ki ga plača zavezanec pridobitne in družbenega davka tudi takrat, kadar nima zaslužka) uvede tudi maksimalni davek, ki predvideva razdelitev dobička med državo in pridobitnikom na enake dele, potem se mora pač z vso pravico priznati, da so te zahteve umerjene in globoko utemeljene.

Tovarna za kazein se bo zgradila

Kazein se uvaža v našo državo v znatnih količinah, čeprav imamo velike količine mleka, iz katerih se proizvaja kazein. Kazein se tudi zelo lahko izvaža.

V Jugoslaviji ni nobene tovarne kazeina razen male tovarne na posestvu v Belju.

Sedaj namerava neka skupina kapitalistov zgraditi tovarno kazeina v Banatu. Pripravljalna dela za prejem koncesije so že v teku.

Uvoz nafte iz Italije

Kakor smo že poročali, je bil dosežen sporazum glede uvoza nafte iz Italije. Naša Narodna banka je tudi že izdelala pogoje, po katerih se bo mogla uvažati nafta iz Italije. Za prvi čas bi uvažali iz Italije 2000 vagonov nafte, ki bi jih plačali 50% po kliringu, 50% pa s svobodnimi devizami.

V zadnjem času so začele italijanske firme zviševati ceno nafte in zato bi se moralo iz Beograda nekaj ukreniti, da se ta podražitev prepreči.

Dosežen pa je bil tudi sporazum o uvozu ameriške nafte. Prva partija ameriške nafte za Jugoslavijo je že naložena ter bo v prvi polovici februarja prišla v naša pristanišča. Gre za skupno 8000 ton nafte.

Prijavite količine nafte, ki bi jo uvozili iz Italije!

Devizna direkcija Narodne banke poziva vse uvoznike, da v zvezi s sporazumom, ki je bil dosežen z Italijo, prijavijo uvoznemu odboru pri devizni direkciji Narodne banke, kakšne količine in katere vrste bencina, nafte in njenih derivatov bi želeli uvažati iz Italije, ko tudi cene, ki bi jih želeli. Devizna direkcija opozarja, da brez dovoljenja uvoznega odbora ne bo mogel noben uvoz bencina, nafte in njenih derivatov iz Italije in tudi ne iz drugih držav.

Omejitev števila potniških vlakov

Železniški minister inž. Beslić je izjavil novinarjem, da je bil prisiljen zaradi izrednih vremenskih razmer in naraslega tovarnega prometa omejiti število potniških vlakov. To je bilo neobhodno potrebno, ker se more samo na ta način zagotoviti oskrba mest z gorivom in živili ter industrije s surovinami. Tovorni promet ostane neokrnjen, potniški promet pa bo deloma omejen, kar se je zgodilo tudi v vseh drugih državah. Minister upa, da bo javnost popolnoma razumela nujnost tega ukrepa.

Na območju ljubljanske direkcije so ukinjeni naslednji potniški vlaki:

Dnevna brzovlaka na progi Beograd-Jesenice, od katerih odhaja prvi iz Beograda ob 9:02, drugi pa z Jesenice ob 7:45.

Nočna brzovlaka Maribor-Podgorica, od katerih odhaja prvi iz Maribora ob 2:48, drugi pa iz Podgorice ob 22:46.

Na progi Pragersko-Kotoriba nočna brzovlaka, ki odhaja ob 3:08 s Pragerskega oz. ob 1:17 iz Kotoribe.

Brzovlaka na progi Jesenice-Podgorica, od katerih gre prvi ob 7:05 z Jesenice, drugi pa ob 22 iz Podgorice.

Na progi Rogatec-Rogaška Slatina vlaka, ki odhaja ob 6:56 in 21:51 iz Rogatca ter ob 4:02 iz Rogaške Slatine.

Na progi Ormož-Murska Sobota vlaka, ki odhaja ob 22:51 iz Ormoža in ob 0:38 iz Murske Sobotice.

Na progi Ljutomer-Gornja Radgona vlaka, ki odhaja ob 23:38 iz Ljutomera in ob 22:34 iz Gornje Radgone.

Na progi Novo mesto-Straža-Toplice vlaka, ki odhaja ob 19:20 iz Novega mesta oz. ob 19:48 iz Straže-Toplice.

Radniško osiguranje

Osrednji urad za zavarovanje delavcev v Zagrebu je začel pod naslovom »Radniško osiguranje« izdajati revijo, ki vsebuje navodila in pojasnila, važna za delodajalce in delavce. Revija se bo pošiljala brezplačno vsem zavarovanim delavcem, kakor tudi njihovim delodajalcem. Dobi se brezplačno tudi pri vsakem Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev ter pri bolniški blagajni Trgovskega bolniškega in podpornega društva.

Konferenca zastopnikov kovinske industrije

Vprašanje surovin in starega železa

V Beogradu se je začela v ponedeljek konferenca zastopnikov kovinske industrije, ki jo je vodil inž. Ljuba Godjevac, predsednik Zveze kovinske industrije. V svojem uvodnem govoru je na kratko poročal o težkočah, ki jih preživlja kovinska industrija zaradi perturbacij v mednarodnem gospodarstvu in mednarodni trgovini. Zlasti je naglasil pomanjkanje surovin in starega železa.

Njegovemu govoru so sledili razni referati. Inž. Pilpel je poročal o pomanjkanju surovega železa. O istem predmetu je poročal tudi inž. Zvonimir Martinković. Naša industrija ne more priti do njej potrebnih količin surovega železa, ker na eni strani kapaciteta naših topilnic ne zadostuje za potrebe naše industrije, na drugi strani pa zato, ker je uvoz surovega železa iz tujine otežkočen. Kar se tiče topilnic, je stanje naslednje: Topilnica v Varešu zalaga s surovim železom železarno v Zenici, ostane pa uporabljata za svojo livarno. Visoke peči na Jesenicah in Capragu delajo za Kranjsko industrijsko družbo, visoka peč v Majdanpku pa za tvornico Sartid.

Proizvodnja surovega železa doma bi se težko povečala v času, v katerem to zahteva domača industrija. Postavljanje plavžev in livarn zahteva mnogo časa, domača kovinska industrija pa potrebuje surovo železo čimprej. A tudi nabava surovega železa v tujini ni lahka stvar, ker ne dela težav samo vprašanje deviz, temveč tudi dovoljenje nabav v izvoznih državah.

Generalni direktor Sartida Henn je bil mnenja, da bi se mogla doseči potrebna količina surovega železa na ta način, da bi se dovoljeval izvoz železne rude iz naše države le, če se nam za protiuslugo dobavijo potrebne količine surovega železa.

Generalni direktor Jugočelika inž. Ranko Despić je nato navedel kapaciteto Vareša in potrebe Jugočelika. Iz njegovih izjavanj je bilo razvidno, da zasebna industrija sploh ne more računati na dobavo iz Vareša. To pa ne le zato, ker so velike potrebe Zenice in topilnice v Varešu, temveč tudi zato, ker se bo ena visoka peč v Varešu preuredila. Od 1. aprila dalje topilnica v Varešu sploh ne bo mogla več zalagati zasebno industrijo s potrebnimi surovinami. Inž. Despić je nadalje izjavil, da je bil Jugočelik sicer res ustanovljen zato, da bi zgradil nove visoke peči in s tem preprečil, da bi izvažali le železno rudo. Višji razlogi pa so zahtevali, da se najprej zgradi velika kovačnica v Ilijašu, dočim pride proizvodnja koksa in postavitve novih visokih peči šele kasneje na vrsto. Glede pridobivanja surovega železa po tako imenovanem Renovem postopku je izjavil inž. Despić, da so v ta namen potrebna najmanj tri leta, poleg tega pa je treba rešiti vprašanje polkoka.

Zastopnik trg.-ind. ministrstva inž. Arsenijević je sporočil, da je upravičeno upanje, da se bodo mogle dobiti potrebne devize za uvoz surovega železa. Nadalje je sporočil, da je trgovinski minister predlagal, da se uvozna carina na surovo železo zniža od 3 zlatih na

pol zlatega dinarja, carina na staro železo pa da se popolnoma odpravi.

Predsednik Združenja industrialec v moravski banovini Pejić je navajal velike težkoče pri nabavi starega železa. Njegova cena se je zato dvignila za 25 din pri kg.

Inž. Martinković je naglasil, da ni le Jugočelik važen za obrambo države, temveč tudi vse druge kovinske industrije. Zato se morajo tudi druge industrije oskrbeti s potrebnimi surovinami.

Ko so govorili še nekateri drugi zastopniki, je konferenca sklenila, da se izvoli poseben odbor, ki naj izda končni sklep o oskrbovanju zasebne industrije iz domačih topilnic.

Nato je konferenca prešla na razpravo o oskrbovanju industrije s starim železom. O tem vprašanju je poročal inž. Zvonimir Martinković. Ko je navedel vse peripeitije, ki jih je pretrpelo to vprašanje, je ugotovil, da je treba čimprej ustanoviti centralo za staro železo. Ta centrala naj se ustanovi ali kot oddelek nekega ministrstva ali kot oddelek Zveze kovinske industrije ali pa naj bo svobodna organizacija. Malo verjetno pa je, da bi kot svobodna organizacija mogla zmagati vsa potrebna finančna bremena.

O tem vprašanju se je razvila nato zelo obsežna debata. Konferenca se je v torek nadaljevala.

Kdo mora voditi poslovne knjige

Sporočilo finančnega ministrstva

Z odločbo odst. 3. čl. 107.a zakona o neposrednih davkih je predpisana za davčne zavezanec pridobnine obveznost, da dajejo davčnim oblastem na vpogled poslovne knjige in račune, ki so jih dolžni voditi po predpisih drugih zakonov. Zaradi te določbe se obračajo posamezni davčni zavezanec oz. njihove gospodarske organizacije na davčni oddelek finančnega ministrstva z vprašanji, če je treba citirane določbe uporabljati v vseh primerih, ko drugi zakoni predpisujejo obvezno vodenje poslovnih knjig.

Da bi se v tem oziru pravilno izvrševale določbe zakona, daje davčni oddelek finančnega ministrstva naslednje pojasnilo:

Zavezanec pridobnine morajo voditi poslovne knjige o svojem celotnem poslovanju samo v primeru, če se zanje uporabljajo določbe čl. 53.a zakona o neposrednih davkih. Če zavezanec pridobnine ne spadajo pod določila tega zakonskega predpisa — potem zanje v davčno pravno pogledu ni občna zaveza, da o vsem svojem poslovanju vodijo poslovne knjige. Zato v vseh onih primerih, v katerih se ne more uporabljati čl. 53.a zakona, določbe tega člena izključujejo v davčno pravno po-

gledu uporabo posameznih občnih zakonskih predpisov o obveznosti vodenja poslovnih knjig.

Potemtakem določbe odst. 3. člena 107.a zakona o neposrednih davkih niso predpisane za one primere, za katere so obstojali takšni občni zakonski predpisi o vodenju poslovnih knjig o celotnem poslovanju posameznih oseb. Te določbe se nanašajo izključno na one primere, za katere veljajo posebni zakonski predpisi o obveznosti vodenja posameznih knjig pri poslovanju ter o obveznosti, da se dajejo te knjige na vpogled pristojnim organom upravne oblasti. Takšne zakonske obveznosti so n. pr. po § 65. obrtnega zakona, po devizno-valutnih predpisih, taksnih in trošarinskih predpisih (trošarinski registri, skladiščne knjige, taksne evidenčne knjige, knjige o kupljenih vstopnicah itd.). V teh primerih so zavezanec pridobnine dolžni, da že po drugih predpisih vodijo posamezne knjige in zapiske ter da jih dajejo v vpogled upravnim organom. Z določbo 3. odst. čl. 107.a zakona se je hotelo samo to, da se takšne knjige in evidenčni zapiski dajejo v vpogled organom davčne oblasti, ni pa se hotelo predpisati zavezanec pridobnine posebna dolžnost, da vodijo knjige.

Industrialci in nova davčna reforma

Na širši konferenci združenja industrialec v Novem Sadu je bila sprejeta naslednja resolucija:

1. Industrialci se zavedajo svojih dolžnosti in obveznosti do države, kateri so zlasti v današnji dobi potrebna znatno večja materialna sredstva. Zaradi tega so pripravljeni, da do skrajnih mej možnosti zadostijo tem državnim potrebam.

2. Industrialci globoko obžalujejo, da je bila izdana nova davčna reforma, ki je po svojem pomenu najvažnejša davčna novela od zedinjenja do danes, brez sodelovanja in brez predhodnega slišanja zainteresiranih gospodarskih organizacij in zbornic.

3. Naglašajoč strah za bodoče delo in bodoči obstoj svojih podjetij zaradi neznosne nove fiskalne obremenitve ter sistema kazni, prosijo industrialci, da se vse te izdane določbe suspendirajo ter da se nato s sodelovanjem gospodarskih organizacij izdajo nove, s katerimi bi bili zajamčeni državni potrebni dohodki brez nevarnosti za obstoj podjetij.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice v Ljubljani izplačuje nove vloge dnevno v vsaki višini in obrestuje nove vloge po 4—5%.

Politične vesti

Agencija »Avala« poroča, da so popolnoma brez podlage vesti nekaterih tujih listov, da bi jugoslovanska vlada pristala na prehod tujih čet skozi jugoslovansko ozemlje. Enak demanti so objavili tudi italijanski listi.

Ob triletnici sklenitve pakta večnega prijateljstva med Bolgarsko in Jugoslavijo je dal bolgarski min. predsednik Kjuzeivanov novinarjem izjavo, v kateri je poudaril veliki pomen pakta. Čeprav je ta po vsebini kratak, je vendar njegov pomen izredno velik, ker je iz osnove spremenil odnose med dvema državama. Z njim so bili ustvarjeni trajni pogoji za miren razvoj obeh držav. Istočasno pa je pakt utrdil tudi mir na Balkanu. Pomen pakta postaja ravno zaradi sedanjih napetih časov vedno večji.

Jugoslovanski zun. minister dr. Cincar-Marković pa je v svoji istočasni izjavi naglasil, da se spominja triletnice sklenitve pakta ravno v sedanjih časih s posebnim zadovoljstvom. Popolna prisrčnost v bolgarsko-jugoslovanskih odnosih je tudi važen prispevek za utrditev mira na Balkanu. Prepričan je, da se bodo v okviru pakta prijateljstva še bolj utrdili prijateljski odnosi med obema državama.

Govor angleškega mornariškega ministra Churchilla, ki je pozival nevtralne države, da se priključijo zapadnim veselilam, ker da bodo s tem najlažje obvarovale svojo neodvisnost, je bil v večini nevtralnih

držav sprejet neugodno. Tako izjavljajo skandinavski in belgijski listi, da bodo njih države ostale nevtralne in da se ne bodo priključile nobeni skupini vojskujočih se držav. Francoski in angleški listi pa odobravajo Churchillov govor ter pravijo, da je bil njegov govor namenjen v prvi vrsti za Romunijo, ker je le malo čudno, da ima Romunija garancije Francije in Anglije, da ji bosta pomagale v primeru napada, sama pa na debelo dobavlja Nemčiji nafto in druge surovine.

Angleški uradni krogi pa so smatrali kljub odobravanju angleških listov za potrebno, da omilijo vtis Churchillovega govora ter zato izjavljajo, da je govoril Churchill le v svojem imenu ter da je ostala politika Anglije glede nevtralnih držav nespremenjena.

V Parizu se je sestal poljski začasni parlament. Za predsednika parlamenta je bil izvoljen Paderewsky, ki je v svojem otvoritvenem govoru naglasil, da je Poljska nesmrtna in da bo Poljska na strani svojih zaveznikov tudi zmaga.

Vesti o zasedbi Galicije po nemških četah se potrjujejo. Tako sta prišla v okolico Lvova dva nemška polka, skupno pa sta prišle v Galicijo dve diviziji. Istočasno ko prihajajo nemške čete v Galicijo, pa odhajajo sovjetske čete. Poročila nadalje pravijo, da so začeli Nemci delati avtomobilsko cesto od Krakova proti Kijevu in da se je že začelo napovedano nemško-sovjetsko vojaško in strateško sodelovanje.

Slovaški tiskovni urad je demantiral vesti, da bi se na Slovaškem koncentrirale nemške čete ter da bi zasedle Bratislavo.

Oddelek nemške vojske so prišli na romunsko mejo, da nadzirajo železniški promet in skrbje za prevoz blaga iz Romunije v Nemčijo. Romunska vlada je vsaj dobila uradno zagotovilo Nemčije, da ima prihod nemških čet v Galicijo samo ta namen.

Vojaške oblasti v Bukarešti so izdale hišnim posestnikom pozive, da v 30 dneh zgrade protiletalska zaklonišča. Nadalje so bili pozvani vsi trgovci, da prijavijo svoje zaloge živil.

Sovjetska vlada je obvestila došednjega češkoslovaškega poslanika v Moskvi, da smatra njegovo mislijo kot končano. Smatra se, da je sovjetska vlada s tem priznala češko-moravski protektorat.

Prvo uradno poročilo poveljstva švedskih prostovoljcev na Finskem je izšlo. V poročilu se navaja, da se je švedskim letalcem posrečilo, da so sestrelili 10 sovjetskih letal. Sami so izgubili dve letali.

Finska letala so bombardirala Kronštad, Baltički port ter sovjetsko letališče na Estonskem. Med letalci, ki so bombardirali sovjetska pristanišča, so bili tudi tuji prostovoljci. Bombardiranje je bilo uspešno. Vsa finska letala so se vrnila nepoškodovana v svoja oporišča.

Sovjetske čete so začele severno od Ladoškega jezera veliko ofenzivo, katere cilj je, da pridejo sovjetske čete za hrbet Mannerheimove črte. Sovjetska ofenziva je dobro pripravljena, vendar pa se je Fincem dosedaj posrečilo, da so odbili vse sovjetske napade.

Sovjetski bombni napadi na finska mesta so vedno bolj pogostni. Materialna škoda teh napadov je zelo velika, ljudi pa je bilo ubitih le malo.

Predsednik ameriškega odbora za pomoč Finski Hoover je izročil finskemu poslaniku v Washingtonu nov ček za 400.000 dolarjev. S tem je ta odbor zbral za Finsko že en milijon dolarjev.

Neka angleška križarka je v razdalji 35 milj od japonske obale ustavila japonski parnik »Asama« ter zahtevala izročitev 21 Maru« ter zahtevala, ki so bili v nemških državljani, ki so bili v starosti, ko velja zanje še vojaška dolžnost. Vse te Nemce je križarka nato odpeljala. Japonska vlada je zaradi preiskave japonskega parnika protestirala. Angleška vlada pa naglašala, da je angleška admiraliteta že pred časom opozorila japonsko vlado, da ne bo dopustila, da bi se nemški mornarji z ladje »Columbus« prepeljali čez Tihí ocean v Nemčijo.

Bivši ministrski predsednik Južno-afriške unije Hertzog je v parlamentu predlagal, da proglasi Južna Afrika vojno z Nemčijo kot končano. Svoj predlog je utemeljeval z razlogi, ki so se krili z nemško argumentacijo. Min. predsednik Smuts je med glasnim odobravanjem parlamenta zavrnil predlog Hertzoga in izjavil, da bo Južna Afrika nadaljevala vojno do zmagovitega konca.

Gospodarska pogajanja med Belgijo in Nemčijo so dovedla že do prvih uspehov. Nemčija bo začela Belgiji zopet dobavljati premog in koks, Belgija pa Nemčiji železniški material. Nemčija je naročila v Belgiji 1000 železniških vagonov, Belgija pa je izjavila, da more zaenkrat dobaviti le 200 vagonov.

Ze v 24 urah

itd. Skrobi in svetlolika srajce. ovratnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 3
Telefon št. 22-72.

Denarstvo

Hranilne vloge članov upravnega sveta

Združenje bančnih in zavarovalnih podjetij v Novem Sadu je poslalo davčnemu oddelku finančnega ministristva naslednjo spomenico:

Besedilo § 21. uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, s katerim se spreminja toč. 4. čl. 82. zakona o neposrednih davkih, dopušča tolmačenje, po katerem bi se hranilne vloge po tekočem računu članov upravnega sveta, če je njih plasman starejši od dveh let, mogle smatrati kot stalno posojilo denarnega zavoda ter da bi se obresti od teh računov morale približati določeni osnovi družbenega davka.

Takšna uporaba tega zakonskega predpisa bi onemogočila članom uprave, da nalagajo svoje prihranke pri zavodu, pri katerem opravljajo kako funkcijo.

Poslovni cilj denarnih zavodov je na eni strani sprejemati hranilne vloge, na drugi pa dovajanje v obliki hranilnih vlog zbrani kapital posameznim celicam gospodarskega organizma.

Zaupanje vlagateljev v denarni zavod je tem večje, če vlagatelji vedo, da tudi posamezni člani uprave sami nalagajo vso svojo gotovino v dotični zavod.

Gospodarska in bančna politika naše države je vedno težila k cilju, da člani uprave denarnih zavodov niso dolžniki, temveč vlagatelji dotičnega zavoda, ker se je smatralo, da je s tem podano najboljšje jamstvo, da se bo takšen zavod pravilno vodil.

Da bi se ta utemeljena bančna in gospodarska politika mogla voditi še nadalje, je neobhodno potrebno, da se dopolni čl. 21. citirane uredbe ali da se vstavi vsaj v pravilnik naslednje določilo:

»Ne smatrajo se kot stalna posojila hranilne vloge po tekočih računih in vložnih knjižicah delničarjev, zadrušnikov, članov upravnega in nadzornega odbora pri denarnih zavodih.«

Na podlagi tega prosimo:

Finančno ministristvo naj to dopolnitev izvede bodisi v uredbi ali v pravilniku.

Nemčija ustanavlja emisij-sko banko na poljskem ozemlju

Z uredbo nemške vlade se je ustanovila na zasedenem poljskem ozemlju namesto Drž. kreditne blagajne Emisijska banka v Poljski s sedežem v Krakovu. Ta banka se bo bavila razen z zlatim in deviznim prometom z vsemi posli emisijske banke, v prvi vrsti pa z izdajanjem bankovcev ter ustrezajočimi diskontnimi posli ko tudi z dajanjem kreditov ter ustanovitvijo depozitnega in žiro prometa ko tudi z upravljanjem in hranjenjem vrednostnih papirjev. Kar se tiče samih plačilnih sredstev so na ozemlju gubernije zaenkrat še v prometu kot zakonito plačilno sredstvo bankovci, izdani od Poljske republike, ki veljajo poleg drž. kreditnih bonov kot zakonito plačilno sredstvo. Namerala se je potegniti zlot iz prometa, od katerega je po trditvi bivše poljske vlade v prometu še za 3 milijarde, od čegar odpade na gen. gubernijo okoli ena tretjina. Ostane zlotov so odnesli s seboj begunci, druge količine pa so na ozemlju, zasedenem od sovjetskih čet. Nemška vlada je sklenila, da da v promet na ozemlju generalne gubernije popolnoma nove bankovce, ki jih bo izdajala nova Emisijska banka. Bankovci se bodo začeli izdelovati, kakor hitro bodo tehnične priprave končane. Kar se tiče kritja novih bankovcev, se naglašja, da se bo v smislu novega nemškega bančnega zakona

na odstopilo od načela zlate podloge ter sprejelo načelo tako imenovanega kritja delovne vrednosti.

Banovinske prenosne takse

Ministrski svet je predpisal uredbo o dopolnitvi zakona o podaljšanju veljavnosti izprememb in dopolnitev dosedanjih finančnih zakonov, tikajočih se samoupravnih teles z dne 31. oktobra 1929.

Čl. 5. se po 1. odstavku dodajo naslednji stavki:

»Ze odobrene prenosne takse samoupravnih teles se ne morejo povečati nad stopnjo, ki je veljala do dneva uveljavljanja uredbe o izpremembah in dopolnitvah taks-

nega zakona z dne 22. decembra 1939. Če se samoupravne prenosne takse pobirajo v določenem odstavku ali v razmerju z drž. taksemi, se morajo vzeti kot osnova za odmero teh taks še nadalje one stopnje državnih taks, ki so veljale do istega dne.

*

Kmetijsko ministristvo je začelo ustavljati izdajanje dobrovoljskih obveznic, ker je namera, da se te obveznice lombardirajo pri državnih denarnih zavodih po ugodnem tečaju. Namera tega sklepa je, da se zaščitijo dobrovoljci pred spekulantmi, ki bi hoteli kupiti od njih obveznice po nižji ceni.

Podružnica Narodne banke v Za-

grebu je že dobila pravico, da za omejeno število proizvodov sama izdaja uvozna dovoljenja. Tako se dovoljenja za uvoz filmov dobivajo že pri podružnici Narodne banke v Zagrebu.

Narodni dohodek v Romuniji se je v l. 1935. do 1939. več ko podvojil. L. 1935. je znašal 141,9, l. 1936. 213,9, l. 1937. 254,1, l. 1938. 294,0 in l. 1939. 308 milijard lejev.

Vlade 21 ameriških držav so sklenile, da ustanove panameriško banko s sedežem v New Yorku.

Banka naj bi varovala interese ameriških držav pred posledicami evropske vojne. Banka bo zlasti skušala ameriške valute približati dolarju USA.

Svetovna proizvodnja zlata je po oceni »Union Comp.« znašala lani 39,3 milijona unč, za 2,1 milijona unč ali za 6-2% več ko leta 1938.

ni nikak pomemben zadržek za večji razvoj njenih dobro uglednih odnošajev z Balkanom.

Sredozemska orientacija Balkana

Tudi še v nekem drugem pogledu je sedanji razvoj zanimiv. Omenili smo, da so tradicionalni gospodarski odnošaji Italije z jugovzhodnoevropskimi državami izvirali od tega, ker se je Italija štela za naslednico stare Avstro-ogrške monarhije, da si je torej zasnovala vso gospodarsko politiko v teh deželah srednjeevropske. Zdaj je znova načeto isto vprašanje od sredozemske strani. Kar se zdaj dogaja, pomeni torej spojitve italijanskih gospodarskih aspiracij v prostoru Sredozemskega morja z dosedanjim srednjeevropskim, torej celinsko usmerjeno politiko balkanskih držav. Če Italiji res uspe, da pritegne ob sedanji konstelaciji vse balkanske dežele od Osrednje Evrope proč, k Sredozemskemu morju, tedaj bi mogla s tem sprožiti nov razvoj, čigar pomen za prihodnjo novo ureditev evropskih gospodarskih zvez se ne bo smel podcenjevati.

Italija in jugovzhodni evropski gospodarski prostor

II.

Vrnitev Italije na Balkan

Italijanska gospodarska politika se je znova izrazito usmerila na Balkan z zasedbo Albanije, s katero se je tu zasedla. Znani so veliki gospodarski načrti, ki jih ima z Albanijo, in mnogo, kar se je že izvedlo, zlasti v pridobivanju nafte, raziskovanju rudnega bogastva, spopolnjevanju kmetijstva in s kolonizacijo. Albanija naj bi postala nekakšno razstavno okno italijanske gospodarske in kolonizacijske politike za Balkan. Albanija je tipična balkanska dežela in zato vzbujajo italijanski poskusi pozornost vseh sosednjih držav. Generalni konzuli balkanskih držav so o tem svojim vladam izčrpno poročali in zabeležili propagandno vrednost uspehov. Italijanske prometne, rudarske in kmetijske metode se proučujejo. Albanski hoteli in krčme so polni poslovnih ljudi iz sosednjih dežel.

Razmere od začetka vojne

Ze pred sedanjo vojno opažena tendenca Italije, da poživi svoje gospodarske interese na Balkanu, se je zaradi nevtralnosti Italije še okrepila. Kljub nemškemu gospodarskemu pritisku na Balkan, ki se je iz mnogih razlogov še ojačil, niso balkanske države zgrešile dejstva, da si morejo svoje interese najbolje zavarovati v tesnem sodelovanju z Italijo. V to jih sili predvsem vprašanje oskrbe s surovinami, zlasti odkar so nemška pristanišča zaprta in je Sredozemsko morje dobilo spet večji pomen. Lastna poraba vedno bolj onemogoča Nemčiji oskrbovanje drugih držav z vsemi predmeti, ki jih te potrebujejo. Sprejemna sila teh držav za italijanske izdelke pa s tem neprestano narašča.

Tem tokovom je sklenila Italija odgovoriti s poživitvijo trgovinske politike v skoraj vseh balkanskih državah. Najprej je dosegla dodaten protokol k italijansko-jugoslovanskemu trgovinskemu sporazumu, s katerim je od oktobra povečana večina jugoslovanskih izvoznih kontingentov do skupnega obsega 900 milijonov lir. Za poravnava salda je bil zagotovljen izvoz pšenice, živine in drugih živil v Italijo. Z Bolgarsko je sklenjen večji nakup tobaka, pšenice, koruze in oljnatih semen. Stare uvozne prepovedi so odpravljene. Italija bo lahko izvažala v Bolgarsko svoje kemične, farmacevtske in tekstilne izdelke še v mnogo večjih količinah kakor doslej.

Gospodarski odnošaji Italije z Madžarsko so stalno izvrstni, z majhno izjemo v lanskem letu, ko je Italija zaradi pomanjkanja krme poklala dosti domače živine in zaprla dovoz iz Madžarske. Zdaj je v Rimu na delu madžarska delegacija za ojačitev prometa, posebno še za ureditev plačil italijanskim pomorskim družbam za prevoz madžarskega blaga. Celo te stroške bo Madžarska odslej lahko poravnala v kliringu.

V Rimu tečejo pogajanja tudi

z Remunijo. Zanj se zaradi dobave nafte in žita zelo zanimajo italijanski vojaški in vladni krogi, ker sodijo, da bo treba nujno še povečati dosedanje vojaške zaloge. Z ugodnim izidom teh pogajanj bi se odprla lepša perspektiva Romuniji, ki je zaradi koncentričnega pritiska vseh velesil trenutno neposredno ogrožena. Z Grčijo se trgovinska pogajanja še niso obnovila, čeprav se je že sklenil politični sporazum; zadevala bodo predvsem vprašanja pomorske plošbe in pristaniške politike, kar je važno za vse balkanske dežele z manjšimi brodovi. Italijanski trgovinsko brodovje namreč danes samo ne zmora več velikega dela, ki ji pada v naročje kot edini evropski nevtralni pomorski velesili. Če si vzame za pomoč tudi še grške ladje, bo njen ugled samo še narasel. Dobri odnošaji Grčije s Turčijo bi pa potem morda omogočili še italijansko-turška gospodarska pogajanja.

Gospodarsko zblizanje Italije s Turčijo

Zaradi znane zveze med Turčijo in zapadnimi velesilami bi imel globlji sporazum med Turčijo in Italijo izreden pomen tudi za konec sedanje vojne. Po sodbi Angležev bi to zagotovilo predvsem mir v vsem območju vzhodnega Sredozemskega morja, ki je gospodarsko zelo važno. Nadaljnji cilji Italije na Balkanu pa zadevajo z italijanskega vidika na velike ovire in težkoče. Ne dajo se rešiti s samo dobro voljo in skupnimi interesi. Jugovzhodnoevropske dežele so vse brez zadostnega kapitala.

Trgovinski krediti

Aktivizacija balkanske proizvodnje je vedno zavisna v odnošajih z inozemstvom od tega, ali druga stranka lahko nudi tem državam kredite. V tem pogledu današnja Italija ni idealen kontrahent, ker mora zaradi lastnega siromaštva na kapitalu iti še nadalje strmo pot klirinških sporazumov. Sicer je pa Italija še vedno glavna opora skupnih gospodarskih interesov Balkana. Ta pomen ji dajejo predvsem njeno trgovinsko brodovje, njena pristanišča in doslej še ne popolnoma izkoriščena zmogljivost njene industrije. Odvisno pa je vse od tega, ali bo mogla tudi s svoje strani nuditi kredite v teh področjih, pri čemer ni važno, če so ti krediti devizni ali pa surovinski. V koliko bo Italija mogla dati take kredite, je danes še politično vprašanje. Poglobitev gospodarskih stikov Italije z Balkanom sicer ni odvisna samo od teh kreditov, mogla bi se pa z njimi znatno pospešiti.

V letu 1939. je italijanska trgovina, kakor že znano, zelo napredovala na vsem Balkanu. Z Romunijo in Madžarsko je že v sedmih mesecih presegla številke cellega leta 1938. Težave so bolj razvidne iz klirinških obračunov, ki

jih Italija od izbruha vojne dalje več ne objavlja. Proti vsem balkanskim državam skupaj je bila Italija dne 18. avgusta pasivna za približno 30 milijonov lir, kar pa

Nova tarifa skup. davka na poslovni promet

III.

Car. tar. post.	Predmet	Notranji promet od	Uvoz na odstotkov od	na
458	Tapete iz papirja	0	9 5	10— 12 5
459	Kvarte za igro	7 5	9—	15— 16 5
460	Fotografski papir	7 5	9—	10— 11 5
461—463	Odtisne slike	0	11 5	12 5 14 5
	papir za pisma	0	11 5	12 5 14 5
	papir za kuverte	0	11 5	12 5 14 5
464—470	Vrečice iz papirja, perilo iz papirja, poslovne knjige, platnice, cvellice, vabila in drugi izdelki	0	9—	10— 12—
471—474	Geografske karte, slike in knjige — neizpremenjene.			
	Izdelki iz kamnov:			
475	Dragi kamni obdelani	7 5	12—	20— 35—
476	Poldragi kamni obdelani	5—	7 5	15— 20—
479	Kamnite plošče	0	2 5	— —
483	Umetni kamni za glajenje	3 2	5—	6 2 8—
485	Galanterijski izdelki iz kamnov itd.	2 5	5—	10— 12 5
486, 487	Kamnoseški izdelki, izdelki iz kamnov v zvezi z drugo tvarino, iz cementa, mavca v zvezi s fino tvarino	2 5	5—	7 5 10—
490	Izdelki iz azbesta	3—	5—	6 2 8 5
491	Masa za izoliranje iz zmesi azbesta, dlak itd.	2 5	5—	7 5 10—
492—493	Jantar in izdelki iz jantara	—	—	7 5 10—
494—497	Opeke za zid, cevi iz ilovice, izdelki iz navadne kamene mase, lončarski izdelki	2 7	3—	5— 6—
498, 499	Peči in sestavni deli: grobo obdelani	2 7	4 8	5— 7—
	z okraski	4 5	4 8	6 2 7—
500, 501	Topilni lonci, okraski keramične tvarine za zgradbe	2 7	3—	5— 6—
502	Plošče keramične tvarine	3 7	5 5	6— 7—
	oz. 5— 5 5 oz. 5— 7—			
503	Galanterijski izdelki	5—	6—	7 5 10—
504	Izdelki iz porcelana	5 5	6 5	7— 10—
505	Izdelki iz keramične tvarine v zvezi z navadno tvarino	3—	3 5	5— 7—
	v zvezi s fino tvarino	5—	6—	7 5 10—
	Steklo:			
509	Palice, šibike, cevi itd.	4 5	5—	7— 8—
515	Fotografske plošče	6 2	7—	8 7 10—
516	Steklene prizme in steklo za lestence	6 2	7—	8 7 10—
517	Bleščice, biseri itd.	3 7	5—	8 7 10—
518	Stekleni kamni za nakit	6 2	7—	8 7 10—
519	Podobe na steklu, mozaik itd.	6 2	7—	8 7 10—
520	Naočniki, daljnogledi, lupe	6 2	7—	8 7 10—
521	Steklena posoda	4 5	6—	7— 10—
522—523	Izdelki iz steklenih prizem, drugje neimenovani, umetne ovetlice, statuetke itd.	6 2	7—	8 7 10—
423/3a	Stekla za svetilke, steklene hruške za žarnice	4 5	6—	7— 10—
524	Izdelki iz stekla v zvezi z navadno tvarino	6 2	7—	8 7 10—
	s fino tvarino	7 5	9—	12 5 15—
525	Umetni zobje, oči	6 2	7—	8 7 10—
	sploš. davek	—	—	3—
526	Odpadki	—	—	—
	Navadni metali:			
536	Železo surovo in kovno	—	2 5	3— 4—
	Pločevina iz železa:			
537	preko 1 mm	—	—	5 5 6 5
	izpod 1 mm	—	—	3— 4—
	prevlečena s cinkom	—	—	11 2 12 5
	prevlečena s kositrom	—	—	3 7 5—
	obdelana	—	—	10— 11—
438	Žica	—	—	8 7 10—
539	Cevi	—	—	12 5 14—
				7 2 8 5
				5 5 6 5
				6 2 7 5
540	Tračnice, progovne	—	—	2 7 8 5
540/2	ostale	—	—	5— 6—
	Kretnice	—	—	6 2 7 5
				5— 6—

¹ Podjetja, ki proizvajajo surovo kovino in ostalo železo iz rud, plačujejo na končne proizvode še dodatek 1%.

(Konec prihodnjic.)

Kazenska preiskava proti nekaterim uradnikom

Ministrstvo za trgovino in industrijo je izdalo naslednje uradno sporočilo:

»Na podlagi poročila komisije, katero je imenoval g. minister za trgovino in industrijo zaradi ugotovitve dela trgovinske delegacije v Pragi, je vložilo ministrstvo kazensko ovadbo na državnem tožilstvu proti: Ožrenu Buzadžiću iz Zagreba, Valentinu Zambalu, rač. inspektorju Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine, Aleksandru Samoukoviću iz Beograda ter dr. Milutinu Petroviću, upravniku Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine. V zvezi s tem sta začasno odstavljena dr. Milutin Petrović, upravnik Zavoda ter Valentin Zambal, računski inspektor Zavoda.

Za vršilca dolžnosti upravnika Zavoda za pospeševanje zunanje trgovine je imenovan dr. Krešimir Kristić, višji tajnik ministrstva za trgovino in industrijo.

Za šefa kabineta ministrstva za trgovino in industrijo je imenovan dr. Andjelko Melinac, namestnik drž. tožilca v Zagrebu.

Amerikanci ustanove v Jugoslaviji tovarno za telefonske aparate?

V Beogradu se mudi zastopnik neke ameriške skupine, ki bi bila pripravljena ustanoviti v Jugoslaviji tovarno za telefonske aparate in drug telefonski material. Sedaj proučuje ta zastopnik možnost rentabilnosti takšne tovarne.

Zvišanje italijanske prometne tarife za 20%

V italijanskem prometnem ministrstvu se pripravlja nova prometna tarifa za prevoz blaga. Nova tarifa bi bila za 20% višja od sedanje. Zadnjič je bila tovarna tarifa zvišana 1. januarja 1936. Takrat je bila tarifa zvišana za 10 do 35%. Oproščeno pa je bilo tega zvišanja izvoznim in uvoznim blagom. Tarife za osebni prevoz so bile zvišane 1. januarja 1939. za 20% in zato sedaj ne bodo zvišane. Zvišanje tarife bo stopilo še ta mesec v veljavo.

Narodni obrambni fond — vlaganje prijav za 1. 1940.

Davčna uprava v Ljubljani za mesto razglašala: 1. Zaradi pravilne odmere morajo vsi davčni zavezanci, ki imajo 3 ali več živih zakonskih otrok izpod 21. leta starosti, vložiti v času od 1. do 31. januarja 1940. prijavo, v kateri morajo navesti imena in rojstne podatke otrok. Prijave je treba kolokovati z 10 din. Tiskovine za prijavo se dobe pri davčni upravi, Vodnikov trg 5/I, soba št. 3. Prijave, vložene po 31. januarju se pri odmeri obrambnega fonda ne bodo upoštevale. 2. V istem roku morajo predložiti davčni upravi prijave tudi vsi nad 30 let stari moški zavezanci, ki so samci, ali pa so oženjeni ali vdovci brez otrok. Onim davčnim zavezancem, katerim so otroci pomrli in sedaj nimajo nobenega otroka, prijavi ne treba vlagati.

Opozarjamo davčne zavezance, da morajo prijave vlagati vsako leto znova.

Iz združnega registra

Vpisale so se naslednje zadruge: »Dom«, stavbna zadruga v Ljubljani, Stavbna zadruga »Naš dom« v Mariboru in Stavbna zadruga združenih uslužbencev v Mariboru. Vodovodna zadruga v Krašnji in Delavska kmečka nabavljalna in prodajna zadruga v Zagorju ob Savi.

Razdružila se je in prešla v likvidacijo Pašniška in planšarska zadruga v Naklem. Likvidatorja Janez Marinšek iz Strahinja in Jakob Keršič iz Dolenje vasi.

Dražba krzna

Poročilo o 19. dražbi krzna dne 22. januarja 1940. v Ljubljani

Kakovost krzna, ki je bilo poslano v Ljubljano skoraj iz vseh predelov naše države, je bila v splošnem srednja. Najboljše so bile kune zlatice, dihurji in nekaj gorskih lisic. Zanimivo je, da je bila ena gorska lisica posebne kakovosti prodana za izredno ceno din 460—. Kune zlatice so bile večinoma temne, enakomerne barve, kar jim daje posebno ceno.

Naprodaj je bilo največ lisic, ki bi dosegle še večjo ceno, če bi bil omogočen izvoz v Nemčijo in Italijo. Lisice za eksport letos sploh niso prišle v poštev, marveč so jih kupovali samo domači krznarji za uporabo v državi. Prejšnja leta je bila Nemčija vedno najmočnejši kupec naših lisic. V ostalem pa gospodarske nevičarnosti kot posledica vojne v Evropi niso vplivale na kupčijo. Najboljši kupci so bili Američani, Francozi in Angleži, ki so se zlasti zanimali za kune zlatice, kune belice in dihurje. Letošnje kune zlatice in kune belice slovenske proveniencije so vse prodane. Na žalost so bili letos kupci iz Nemčije in Italije slabo zastopani. Pač pa je bilo mnogo kupcev iz naše države.

Na dražbi se je prodalo skoraj vse razpoložljivo krzno.

Dopoldne je bila na velesejmu običajna prosta prodaja kožuho-vine, popoldne pa dražba. Dopoldanske cene, dosežene v prosti prodaji, so bile nižje od popoldanskih na dražbi. Tako n. pr. lisice v prosti prodaji din 100—120, na dražbi 120—180; kune zlatice 1300—1500, na dražbi 1400—1700; kune belice 400—500, na dražbi 750—900 din.

Dosežene cene za prvovrstno krzno so sledeče:

	1. 1940.	1. 1939.
Lisice poljske	110—124	100
Lisice gorske	120—180	140
Lisice gorske 1 pos. kos	460	
Kune zlatice	1300—1700	1000—1320
Kune zlatice poseb. kosi	2000	1500
Kune belice	750—900	550—600
Dihurji	110—140	80—110
Vidre	500—600	320—400
Vidre posebni kosi	750	
Zajci zimski	10	7
Šrne letne	25	9—16
Jeleni	41	40
Damjaki (šarenjaki)	29	13
Jazbeci	75	70—76
Divje svinje	30	10
Divje mačke	44	50
Pišmavke	40	25
Veverice zimске	14	
Podlasica rjava	3	
Podlasica bela	35	
Mačke domače	10	
Zajci domači	3	
Polji	brez zanimanja	

Prihodnja dražba krzna »Divje kože« na Ljubljanskem velesejmu bo 4. marca 1940.

Ali je popolna sanacija Phönixa mogoča?

Akejski odbor »Phönixovih« zavarovancev v Zagrebu nam sporoča:

Zaradi vesti o skorajšnji sanaciji »Phönixa« ter zaradi mnogih vprašanj samih zavarovancev smatra Akejski odbor »Phönixovih« zavarovancev v Zagrebu za potrebno, da razloži svoje mnenje o možnosti sanacije »Phönixa«. Po mnenju Akejskega odbora je sanacija »Phönixa« mogoča skoraj 100 odstotno, t. j. da bi morali dobiti zavarovanci po sedanjem stanju polno vrednost svojih polie. Zato se opozarjajo vsi zavarovanci, da nikakor ne prodajo svojih polie, ker bi bilo škoda, da izgube vloženi denar. Akejskih odbor pričakuje z zaupanjem sanacijo, ker je minister za trgovino in industrijo izjavil, da se načrt za sanacijo »Phönixa« že izdeluje v ministrstvu.

Podatke, s katerimi razpolaga Akejski odbor, je ta zbral indirektno, ker »Jugoslovanski Phönix« še do danes ni objavil svoje bilance, kakor je to predvideno po uredbi o »Jugoslovanskem Phönixu«. Zato je računati s tem, da je v naslednjem sanacijskem načrtu tudi nekaj manjših napak, ki pa ne bodo dosti spremenile slike.

Pasiva »Jugoslovanskega Phönixa« znašajo skupno 233.250.000 din in sicer jih tvorijo: premijska rezerva za veljavna zavarovanja 177.500.000 din, premijska rezerva za police, kapitalizirane do 1. IV. 1936. 20.500.000 din, odpravnina uradnikom za primer likvidacije družbe 5.650.000, neizplačane provizije 1.600.000 din in terjatve države za kupljene menice 28 milijonov din.

Aktiva pa znašajo skupno 244 milijonov din ter sestoje iz: nepremičnin in gotovine itd., skupno 33.500.000 din, posojil na menice 36.500.000 din, dolarske menice nominalno 1.916.400 dolarjev po tečaju 70 din, zmanjšane za 5% skonta za eno leto (dospete bodo 1941.) 134.052.200 din, prispevek zavarovalnih družb po uredbi 25.000.000 din, vrednost portfelja »Phönixa« 13.000.000 din ter odpis posebnih bonifikacij 2.500.000 din.

Glede pasivnih postavk je treba omeniti, da bo znesek odpravnin znatno manjši, ker po mnenju Akejskega odbora ni treba »Phönixa« likvidirati ter zato uradniki

ne bi bili odpušteni ter bi se mogli bolj racionalno zaposliti. Nova postavka v višini 28.000.000 din bi se gotovo mogla znižati, če bi se preiskalo, na kateri način so mogle državne menice »Phönixa« sploh priti v tujino ter če bi se uvedel postopek za povrnitev škode, ki je zaradi tega nastala za družbo »Phönix«.

Glede aktivne postavke v višini 33 milijonov din je treba omeniti, da je danes ta postavka nekoliko višja, ker je cena nepremičnin v zadnjem času narasla. Postavka posojil se bo zmanjšala, ker bo treba odpisati obresti na posojila, ki jih plačujejo zavarovanci, oz. ki so vračunane, ker so te obresti neupravičene, ker niso mogli istočasno plačevati nadalje obresti. Državne menice se računajo po tečaju 70 din za dolar, ker se tako glasi pogodba z Losingerjem in je ta pogodba uzakonjena. Poleg tega se ne sme pozabiti, da je država moralno zavezana, da honorira te menice po dogovorjenem tečaju, ker niso zavarovanci krivi, če ni država pravočasno izdala predpisov o nadzorstvu nad zavarovalnimi družbami. Poleg tega je bil »Phönix« svojočasno prisiljen prevzeti portfelj 26 zavarovalnih družb, ki so bile večinoma pasivne. Vrednost portfelja »Phönixa« v višini 13 milijonov din je vzeta po mnenju Akejskega odbora preveč nizko, ker je gotovo, da so med ostalimi zavarovalnicami interesi, ki bi radi prevzeli portfelj »Phönixa«, ker je ta aktiven. Poleg tega je vzeta za znesek na bazi 5% rizika kapitala, ter zato odgovarja realnosti. Prispevek zavarovalnic je določen z uredbo z zakonsko močjo. Poleg tega bi bilo treba proučiti predloge zavarovalnic, da se njih prispevek, če ga že nikakor ne morejo plačati iz svojega čistega dobička, deloma prevaži na njih zavarovance v obliki tako imenovanega »Phönixovega dodatka«, kakor se je to storilo v tujini. Na ta način ne bi padla bremena samo na »Phönixove« zavarovance, ki so popolnoma brez krivde, temveč solidarno na vse zavarovance in vse zavarovalnice.

Iz vseh teh razlogov je Akejski odbor mnenja, da ni treba »Phönixa« likvidirati, temveč samo sanirati, in sicer ali s sanacijo današnjega »Jugoslovanskega Phönixa« ali pa s prodajo vseh njegovih aktiv in pasiv.

Akejski odbor smatra, da na podlagi gornjih podatkov ter dokler velja z zakonom priznana pravica »Phönixa« na gornja aktivna, se ne sme niti misliti na povečanje aktiv z nadaljnjim odlaganjem plačil z zaščito »Jug. Phönixa«, ker so zavarovanci že zadosti dolgo čakali, da postanejo njih police mobilne. Prav tako energično odklanja akejski odbor predlog, da se zmanjša vrednost polie, ker je to nepotrebno. Nasprotno Akejski odbor trdi, da pripada pravica

na 100% priznanje vrednosti polie tudi onim zavarovancem, ki so ustavili plačevanje polie v prvih treh letih zavarovanja, v kolikor so ta plačila ustavili za časa poloma »Phönixa«. Mora se namreč predpostaviti, da so ustavili plačila samo zato, ker so se v tem času širile vesti o polomu »Phönixa«, a se ni nič storilo za rešitev renomeja podjetja.

Zato Akejski odbor znova svari zavarovance, da ne prodajo svojih polie, ker je po njegovem mnenju dana možnost sanacije, ki ne bo dosti izpod 100%.

Doma in po svetu

Minister dr. Branko Čubrilović je dejal na shodu v Prijedoru: Ljudje sprašujejo, če bo vojna ali ne. V sedanjem konfliktu smo zavzeli stališče nevtralnosti proti obema vojskujočima se silama. Toda ves naš aparat bedi noč in dan nad usodo našega naroda. Če bi prestopila tuja noga naše meje, nas bo naša dobro pripravljena.

Umrl je prof. Ferdo Šišić, eden največjih hrvatskih zgodovinarjev. Velikega učenjaka bodo ohranili vsi jugoslovanski narodi v hvaležnem spominu!

»Pravda« v Sarajevu, ki je bila pred nekaj tedni ustavljena, je zopet začela izhajati. Smer lista je ostala ista. List zagovarja interese muslimanov.

Zastopniki industrije Južne Srbije so obiskali te dni razna ministrstva v Beogradu ter jim med drugim predložili, da bi se pospeševala gojitve riža v Južni Srbiji. Južna Srbija prideluje sedaj okoli 650 vagonov riža, mogla bi ga pa pridelati trikrat toliko, če bi se izvršila potrebna melioracijska dela.

Trgovinski minister dr. Andres je sprejel Svetozarja Spanačevića, ki mu je predložil pravila za ustanovitev bolgarsko-jugoslovanske trgovinske zbornice.

Seja posvetovalnega odbora za tekstilno industrijo je bila pod predsedstvom pomočnika ministra dr. Save Obradovića v ponedeljek v Beogradu. Na seji se je razpravljalo o vseh aktualnih vprašanjih, ki se tičejo tekstilne industrije, zlasti glede njene oskrbe s potrebnimi surovinami.

Kmetijsko ministrstvo je organiziralo posebno akcijo za nabavo krmil, ker prihajajo iz vse države tožbe, da primanjkuje krmne.

Borski rudniki so proizveli leta 1939. 41.657 ton surovega bakra, za 336 ton manj kot l. 1938. Elektrolitičnega bakra pa so proizveli rudniki 12.461 ton, kar je znatno več, kakor pa je bilo predpisano z uredbo o proizvodnji elektrolitičnega bakra.

Zagreb je imel l. 1910. samo 42 industrijskih podjetij, sedaj pa jih ima nad 250. Število obrtniških podjetij se je v tem času zvišalo od 2194 na okoli 7000, trgovinskih pa od 1274 na 3831.

Na konferenci rudarjev v državnih rudnikih je bila sprejeta zahteva, da se zvišajo rudarjem plače tako, da bodo enako plačani kot rudarji pri TPD.

Delavske organizacije v Bosni zahtevajo, da se zviša minimalna mezda delavcev od 2 na 3 din. Banske uprava v Sarajevu je sklicala anketo delodajalcev in delojemalcev, da se sporazumno reši to vprašanje.

Izredna skupščina Delavske zbornice v Splitu ni dala absolutorija stari upravi, temveč je sklenila, da posebna anketa preišče njeno delo.

Na glavni skupščini družbe »Jugoguma« je bilo sklenjeno, da prenese družba svoj sedež iz Beograda v Zagreb. Družba ima glavnico pol milijona din in se bavi s prodajo izdelkov italijanske tvrdke Pirelli.

Dovoljenje za ustanovitev kmetijske tvornice špirita z letno kapaciteto 900 hl čistega alkohola je dobil veleposelnik Vladimir Premrou v Ivaničevu dvoru.

Tovarno za celulozo namerava zgraditi na Sušaku družba »Jugoslovenska celuloza«. Nova tvornica bi začela poleti že obratovati.

Posledica nove uredbe o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih bo tudi ta, da se bo mnogo industrijskih podjetij prijavilo kot obrtniška podjetja. Tako se je podjetje »Antilopa«, last g. Aleksandra Konakova v Beogradu, že odjavilo kot industrijsko podjetje in vpisalo kot obrtniško.

Velik požar je izbruhnil v tovarni vagonov »Jasenica« v Smederevski Palanki. Pogorel je oddelek za mizarstvo popolnoma. Škodo cenijo na okoli 5 milijonov din. Kako je požar nastal, še ni ugotovljeno.

na 100% priznanje vrednosti polie tudi onim zavarovancem, ki so ustavili plačevanje polie v prvih treh letih zavarovanja, v kolikor so ta plačila ustavili za časa poloma »Phönixa«. Mora se namreč predpostaviti, da so ustavili plačila samo zato, ker so se v tem času širile vesti o polomu »Phönixa«, a se ni nič storilo za rešitev renomeja podjetja.

Zato Akejski odbor znova svari zavarovance, da ne prodajo svojih polie, ker je po njegovem mnenju dana možnost sanacije, ki ne bo dosti izpod 100%.

Oficirska šola »Gardijske zaštitke« je bila ustanovljena v Zagrebu. Šola bo trajala 6 tednov. Prijavilo se je okoli 100 udeležencev.

Italijanski parnik »Hilda« je natovoril v Splitu 4000 ton pšenice, motorna jadrnica »Jela« pa 500 ton. Pričakuje pa se še parnik »Vihor«, ki bo natovoril za Italijo nadaljnjih 2000 ton pšenice.

Zaradi visokega snega je skoraj v vsej Sloveniji ustavljen avtomobilski promet. Vlaki prihajajo z velikimi zamudami. Sneg je ponekod že en meter visok. Tudi v drugih krajih Jugoslavije je isto. V Zagrebu ni v terek vozil tramvaj. Geofizični zavod v Zagrebu napoveduje, da bo v kratkem nastopil jug.

Zaradi hude zime je morala elektrarna Fala omejiti proizvodnjo električnega toka.

Silna zima po vsej Evropi in Severni Ameriki je zahtevala dosedaj po vseh državah mnogo smrtnih žrtev. Samo iz Združenih držav Sev. Amerike poročajo, da je umrlo zaradi mraza 250 ljudi.

Bivši predsednik Švice Jožef Motta je umrl. Švicarskemu zveznemu svetu je pripadal že od leta 1911. V vsem mednarodnem političnem svetu je užival velik ugled. Pokopan bo na državne stroške.

Čeprav so vse tovarne v Angliji polno zaposlene, je še vedno v Angliji poldrug milijon ljudi brezposelnih. Moških pa je brezposelnih samo en milijon.

Italijanska motorna ladja »Orazio« (11.609 ton) se je zaradi eksplozije v kotlarni vnela ter popolnoma zgorela. Vseh 412 polnikov in večino mož posadke so rešili francoske ladje. Le nekaj mož posadke še pogrešajo.

Zunanja trgovina

Romunska vlada je ustanovila poseben komisariat za prodajo nafte v tujino. Naloga komisariata je, da se prodaja romunski petrolej v tujino strogo v duhu romunske nevtralnosti. Nemci odredbo romunske vlade pozdravljajo ter pišejo, da bo novi komisariat nastopil proti francosko-angleškim petrolejskim družbam v Romuniji, ki so ovirale izvoz nafte v Nemčijo.

Romunija ima še velike količine pšenice in koruze za izvoz. Tako bi mogla izvoziti še 1 milijon ton pšenice in 2 milijona ton koruze.

Japonska vlada je podpisala trgovinski pogodbo z Romunijo. Romunija je v prvih desetih mesecih 1939 uvozila iz Japonske blaga za 5,2 milijona jen, in sicer kositra, riža, bombaža in svil. Romunski izvoz v Japonsko pa je bil le slučajen. Po novi trgovinski pogodbi naj bi se romunski izvoz na Japonsko povečal. Romunija bi izvažala predvsem les, nafto in sol.

Romunska vlada je dovolila kredit 70 milijonov lejev za nakup semen in krme.

Italijanska vlada bo s 1. februarjem uvedla karte za sladkor. Vsaka oseba si bo mogla na mesec nabaviti 500 gramov sladkorja.

»Società Anonima Aluminio Veneto«, ena največjih italijanskih tvornic za proizvodnjo aluminija, je zvišala svojo delniško glavnico od 50 na 100 milijonov lir.

Trgovinska pogajanja med Madžarsko in Francijo so se začela v Parizu. Namen pogajanj je, da se poveča trgovina med obema državama.

»Službeni list«

kr. banske uprave dravske banovine z dne 20. januarja objavlja: Uredbo o spremembah in dopolnitvah zakona o državni trošarini — Priloge o spremembah in dopolnitvah v pravilniku za izvrševanje zakona o državni trošarini — Odločbo glede plačevanja takse za prevoz pri železnicah, katerih voznina ni znana.